

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Коваль Руслана Олександрівна
курсант 201 н.г. ННІ № 3 НАВС,
Науковий керівник: **Павленко Н.Г.**
провідний науковий співробітник відділу
організації наукової діяльності та
захисту прав інтелектуальної власності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

**ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЮ
ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ЗАХОДІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ
ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ**

Введення воєнного стану в Україні має свій вплив на різноманітні сфери державного управління, зокрема й на діяльність поліції.

Відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» способом його введення є запровадження особливого правового режиму, під час якого органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування надаються відповідні повноваження, поєднані з тимчасовим, зумовленим загрозою, обмеженням конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Профільний закон «Про правовий режим воєнного стану» може не містити повного переліку всіх наданих переліченим вище органам та адміністраціям повноважень, а також відповідних обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб.

Повноваження Національної поліції в умовах воєнного стану були деталізовані змінами до Закону України «Про Національну поліцію» та інших нормативно-правових актів.

Реагування поліції на небезпеки і загрози публічній безпеці та порядку за умов воєнного стану має відбуватися швидко та ефективно з метою отримання дієвих результатів.

Важливі зміни відбулися в нормативному регулюванні застосування поліцейських засобів примусу при забезпеченні поліцією публічної безпеки та порядку.

Статтю 42 Закону України «Про Національну поліцію» доповнено частиною 9, відповідно до якої під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону [2].

На практиці це означає зняття:

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

- загальних обмежень у процесі застосування поліцейських засобів примусу;
- спеціальних обмежень при застосуванні спеціальних засобів;
- обмежень щодо місця застосування вогнепальної зброї.

Варто відзначити, що законодавцем прийнято норму, покликану забезпечити контроль за вжиттям поліцейськими відповідних заходів у воєнний час.

Згідно з частиною 10 статті 42 Закону України «Про Національну поліцію» під час дії воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу стосовно осіб, які здійснюють агресію проти України, та завдання зазначеним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, за наявності можливості, з урахуванням подій на відповідній території, поліцейський усно або за допомогою засобів комунікаційного зв'язку повідомляє свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

Відзначимо нову редакцію частини 5 статті 42 Закону України «Про Національну поліцію», відповідно до якої під час дії воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби.

Закон України «Про Національну поліцію» не містить визначення поняття «підручні засоби».

Використавши логічний та систематичний способи тлумачення норм права, можна сформулювати визначення «підручні засоби» у контексті статті 42 Закону України «Про Національну поліцію» – це заходи примусу, не вказані у частині 1 цієї статті, доступні поліцейському у конкретному місці та за конкретної обстановки, що дозволяють досягти кінцевої мети (ефективного виконання поліцейським своїх повноважень).

Важливе значення при забезпеченні поліцією публічної безпеки та порядку має дотримання законодавчо визначеної процедури затримання уповноваженою службовою особою запідозрену у вчиненні злочину особи без ухвали слідчого судді, суду (зокрема й на місці його вчинення).

Якщо в умовах мирного часу строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання (ст. 211 КПК України), то відповідний строк затримання в умовах воєнного стану тепер передбачено ст. 615 КПК України [3].

Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 615 КПК України у разі введення воєнного стану та якщо: наявні випадки для затримання особи без ухвали слідчого судді, суду, визначені статтею 208 КПК України, або виникли обґрунтовані обставини, які дають підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину,

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

- уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду або постанови керівника органу прокуратури затримати таку особу.

Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури під час дії воєнного стану не може перевищувати двохсот шістнадцяти годин з моменту затримання, який визначається згідно з вимогами статті 209 КПК України [3].

Затримана без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури особа під час дії воєнного стану не пізніше двохсот шістнадцяти годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до слідчого судді, суду чи керівника органу прокуратури для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

Як бачимо, законодавець на період воєнного часу увів додаткову підставу для затримання особи без ухвали слідчого судді, суду – обґрунтовані обставини, які дають підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні будь-якого злочину (а не лише у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255-1, 255-2 Кримінального кодексу України або особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України, як це передбачає ст. 208 КПК України).

Можемо констатувати суттєве збільшення строку затримання особи без ухвали слідчого судді, суду чи постанови керівника органу прокуратури під час дії воєнного стану (260 годин у порівнянні з 72 годинами «за нормами мирного часу»).

Разом з тим слід враховувати, що хоча строк пред'явлення підозри і змінено законодавцем (з 24 годин після затримання особи відповідно до ст. 278 КПК України до 72 годин в ч. 7 ст. 615 КПК України [3]), вимога негайного звільнення особи у разі невручення повідомлення про підозру упродовж сімдесяти двох годин з моменту затримання залишилася.

Як висновок слід зазначити, що наведені законодавчі зміни мають позитивно відобразитися на ефективності забезпечення Національною поліцією України публічної безпеки та порядку в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>